

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 10 lutego 2022 r.

ZP-NKWR.431.2.74.2021.EM

Pani
Monika Ślak
Dyrektor
Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej Nr 3
w Kłodzku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniu 26 listopada 2021 roku do Wojewody Dolnośląskiego wpłynęło pismo z Departamentu Polityki Rodzinnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej (znak DSR-I.8202.129.2021.MS) wraz z załączoną anonimową korespondencją o nieprawidłowościach w Centrum Administracyjnym Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych przy ul. J. Korczaka 1 w Kłodzku, zwanym dalej „CAPOW”. CAPOW zapewnia obsługę ekonomiczno – administracyjną i organizacyjną czterem Placówkom Opiekuńczo – Wychowawczym z Kłodzka: Nr 1, Nr 2, Nr 3, Nr 4, z siedzibą kolejno przy ul. J. Korczaka 1a, 1b, 1, 1c. Podnoszone zastrzeżenia i uwagi dotyczyły nieprzestrzegania praw dziecka oraz wybranych standardów opieki i wychowania określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.), zwanej dalej ustawą i rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720), zwanym dalej „rozporządzeniem”. W piśmie między innymi zwrócono uwagę na nieprawidłowości w obszarze zapewnienia wychowankom:

1. właściwej opieki, w tym liczby dzieci pozostających pod opieką 1 osoby pracującej z dziećmi (braku kadry);
2. wyżywienia i dostępu przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów;
3. wyposażenia w odzież, obuwie oraz środki higieny osobistej;

4. uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych, rekreacyjno – sportowych, w tym możliwości rozwoju uzdolnień, zainteresowań oraz zabawy i wypoczynku;
5. dostępu do zajęć specjalistycznych (m. in. terapeutycznych, rewalidacyjnych) i opieki zdrowotnej;
6. utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, udzielanych przepustek;
7. kształcenia, w tym w trybie nauki zdalnej.

Zwrócono ponadto uwagę na sytuację wychowanków opuszczających Placówkę (wymienionych z imienia i nazwiska), wskazując na niewłaściwie prowadzony w stosunku do nich proces opiekuńczo – wychowawczy, w tym proces ich usamodzielnienia. Dodatkowo także podważono warunki zapewniane w Placówce wychowankom przebywającym na przymusowej kwarantannie lub izolacji, w związku z ogłoszoną od 20 marca 2020 r. w kraju epidemią wirusa SARS Covid – 19.

Wobec powyższego, na podstawie Zarządzenia Wojewody Dolnośląskiego Nr 456 z dnia 9 grudnia 2021 roku oraz upoważnień nr ZP – NKWR.0030.547.2021.EM i ZP – NKWR.0030.548.2021.EM wydanych przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu w dniu 14 grudnia 2021 roku, uwzględniając zamieszczony w anonimie imienny wykaz wychowanków, przeprowadzono w dniach 16, 17 i 21 grudnia 2021 roku kontrolę w trybie uproszczonym w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Nr 3 w Kłodzku, zwanej dalej „Placówką”, „POW 3” lub „POW”. Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów w składzie: Emilia Molska – Kaźmierczak – inspektor wojewódzki oraz Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki. Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 47.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, oświadczeń składanych przez Dyrektora Placówki Monikę Ślak, oględzin obiektu oraz rozmów z wychowankami i pracownikami, którzy wyrazili zgodę. Pozyskano również informacje na temat współpracy Placówki z młodzieżowymi ośrodkami socjoterapeutycznymi (zwanymi dalej „MOS”) i młodzieżowymi ośrodkami wychowawczymi (zwanymi dalej „MOW”), do których skierowanych było 3 wychowanków oraz na temat „Fundacji Razem Możemy Więcej przy Domu Dziecka w Kłodzku” prowadzącej placówkę wsparcia dziennego w Centrum Aktywności Lokalnej.

Celem przeprowadzonego postępowania kontrolnego była ocena funkcjonowania jednostki w zakresie wniesionych zastrzeżeń, ze szczególnym zwróceniem uwagi na sytuację wskazanych w piśmie wychowanków. W ich przypadku informacje zawarte w anonimie zostały zweryfikowane przez kontrolujących poprzez analizę dokumentacji podopiecznych oraz indywidualne rozmowy z nimi (obecnymi).

W zakresie działalności Placówki podlegającej kontroli wydaje się **ocenę negatywną**, której przyczyną jest nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów prawa, za co odpowiedzialność ponosi Dyrektor Placówki. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny. Stwierdzone nieprawidłowości wpłynęły na obniżenie jakości standardów usług świadczonych w Placówce, w tym realizowanych przez nią zadań w zakresie sprawowanej nad dziećmi opieki.

Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 3 w Kłodzku jest publiczną placówką opiekuńczo – wychowawczą typu socjalizacyjnego prowadzoną przez Powiat Kłodzki na podstawie decyzji Wojewody Dolnośląskiego nr PS.V.9013-18/10 z dnia 30 grudnia 2010 roku, zmienionej decyzjami Wojewody Dolnośląskiego nr: PS-IS.9423.48.2011 roku z dnia 30 grudnia 2011 roku, PS-IS.9423.36.2014 z dnia 9 lipca 2014 roku, ZP-NKWR.9423.2.34.2020.PSZ z dnia 20 stycznia 2021 roku. Ostatnia zmiana decyzji wynikała z konieczności dostosowania liczby dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej po 1 stycznia 2021 r. do obowiązujących przepisów. Z dniem 20 stycznia 2021 r. zreorganizowany Dom Dziecka im. Stefana Starzyńskiego otrzymał nazwę „Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 3”, w której zabezpieczono 14 miejsc dla dzieci pozbawionych opieki rodzin własnych. Jednostka została usytuowana na I piętrze trzykondygnacyjnego budynku przy ul. J. Korczaka 1.

W dniu 20 stycznia 2021 roku Wojewoda Dolnośląski decyzją ZP-NKWR.9423.2.35.2020.PSZ zezwolił także na funkcjonowanie w tym samym wielorodzinnym budynku, na parterze, zgodnie z art. 106 ust. 3 ustawy, Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej Nr 4, zwanej dalej „POW 4”, z regulaminową liczbą 14 miejsc.

Bieżącą działalność Placówki Nr 3 określa Regulamin organizacyjny przyjęty uchwałą nr 226/2020 Zarządu Powiatu Kłodzkiego z dnia 23 grudnia 2020 r., opracowany m.in. w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Powyższy dokument precyzuje m.in. cele i zadania Placówki, zakres sprawowanej opieki nad dziećmi oraz prawa i obowiązki wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 1-5, 10-11, 14-43, 178)

W toku kontroli ustalono:

Ad. 1

Opieka nad dziećmi, w tym liczba dzieci pozostających pod opieką 1 osoby pracującej z dziećmi.

W dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych w Placówce w ewidencji wpisanych było 15 wychowanków. Dziecko poniżej 10 roku życia przyjęte zostało zgodnie z art. 95 ust. 2 ustawy, a kolejne w trybie interwencyjnym w dniu 29 października 2021 r., zgodnie z art. 103 ust. 3 ustawy. Podczas czynności kontrolnych w Placówce ośmioro dzieci fizycznie przebywało na miejscu, dwoje wychowanków w sanatorium (w tym jeden przebywający na co dzień w MOS), dwóch kolejnych w MOW i MOS, 1 w zakładzie poprawczym, 1 w internacie (weekendowe przepustki do POW), a pełnoletnia wychowanka u rodziny zaprzyjaźnionej na długotrwałej przepustce. W POW Nr 3 wraz z dziećmi tu skierowanymi ulokowana była większość wychowanków posiadających skierowania do POW Nr 4, ponieważ ta Placówka, zgodnie z pozyskaną podczas kontroli informacją, do czasu rozpoczęcia czynności kontrolnych w POW Nr 3, nie podjęła działalności od momentu uzyskania zezwolenia Wojewody Dolnośląskiego w dniu 20 stycznia 2021 r. Jak oświadczył dyrektor, spowodowane to było brakami kadrowymi. W ewidencji POW Nr 4 na dzień kontroli wpisanych było 17 wychowanków, z tego 13 było na miejscu, 1 na przepustce, 1 w sanatorium, 1 w MOW i 1 w specjalnym ośrodku szkolno – wychowawczym. W dniu kontroli pod opieką wychowawców w POW Nr 3 w sumie było 21 wychowanków (8 z POW Nr 3 i 13 z POW Nr 4). Ustalono, że dzieci z POW Nr 3 i POW Nr 4 zostały ulokowane na I piętrze oraz w udostępnionych dwóch pokojach na II piętrze budynku. Jeden podopieczny z POW Nr 3 przebywający w dni nauki szkolnej w internacie, swoje miejsce miał zorganizowane w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Nr 1, tj. w sąsiednim budynku (ul. J. Korczaka 1). Inny wychowanek z POW Nr 3, na co dzień będący w MOW, nie miał swojego stałego miejsca – w sytuacji urlopowania do POW nocował tam, gdzie było wolne łóżko.

(dowód: akta kontroli str. 46-51, 68-69, 112-115, 159)

Pismem z dnia 28 stycznia 2022 r. (znak CAPOW.OR.091.3.22) dyrektor poinformował o uruchomieniu POW Nr 4 z dniem 17 stycznia 2022 r. W związku z tym nie

będzie wydane zalecenie pokontrolne dotyczące niezwłocznego jej uruchomienia, ponieważ nieprawidłowość ta została usunięta.

Przyjęte w POW rozwiązania organizacyjne z powodu braków kadrowych spowodowały, że jeden wychowawca kierował procesem wychowawczym więcej niż 5 dzieci, co stoi w sprzeczności z § 16 ust. 1 rozporządzenia. Natomiast w przypadku trójki dzieci ich procesem wychowawczym kierowała osoba nieuprawniona.

Stwierdzono także nieprawidłowości w przebiegu dyżurów opiekuńczo – wychowawczych. W POW w prowadzonej książce sprawozdań dziennych odnotowuje się przebieg każdego dyżuru osobno, pełnionego w godzinach 6:00 – 14:00, 14:00 – 22:00, 22:00 – 6:00. W powiązaniu z ww. książką sprawozdań dziennych, analizie poddano grafiki z okresu 6 – 12 grudnia 2021 r. Dla POW 3 przedłożono wspólny harmonogram pracy wychowawców obejmujący również POW 4. Z udostępnionych dokumentów wynika jednak, że w nawet trzech placówkach jednocześnie (POW 3, POW 4 i POW 2) dyżur pełnił wychowawca lub pedagog lub pielęgniarka, bądź we dwójkę. Należy wziąć pod uwagę, iż osoba zatrudniona na stanowisku pielęgniarki nie znajduje się w katalogu osób pracujących z dziećmi (art. 98 ust. 1 ustawy), zatem pełnienie przez nią opieki stanowi nieprawidłowość. Zdarzało się w czasie zajęć opiekuńczych i wychowawczych oraz w godzinach porannych w okresie od 8 do 11 grudnia 2021 r., że pod opieką jednego wychowawcy przebywało więcej niż 14 dzieci (liczba dzieci wahała się od 13 do 19), co jest niezgodne z § 10 ust. 2 rozporządzenia. Od 6 do 9 grudnia oraz 12 grudnia 2021 r. w godzinach nocnych opiekę sprawował wychowawca oraz osoba nieuprawniona do pracy z dziećmi tj. osoba zatrudniona do sprzątnięcia (nieujęta w harmonogramie, wykazana jedynie w książce sprawozdań). Ponadto, często zamiast drugiego wychowawcy, który winien pełnić dyżur, gdy liczba dzieci pozostających pod opieką jednego wychowawcy przekraczała 14, to pomoc np. przy przygotowaniu śniadań świadczyła kucharka, przejmując jego zadania. Wszystkie opisane powyżej sytuacje stanowią nieprawidłowości. Zgodnie z oświadczeniem dyrektora, zdarzało się, że w sytuacji, gdy wychowanek nie uczestniczył w zajęciach szkolnych to opiekę nad nim sprawował doraźnie dyrektor lub pracownik socjalny. Sytuacja ta jednak nie miała odzwierciedlenia w grafikach dyżurów. Wskazane jest, by w grafikach odnotowywać wszystkie wprowadzane w dyżurach zmiany.

Problemy kadrowe przełożyły się także na niewydolnie zorganizowaną opiekę nad dziećmi w ich czasie wolnym. Dotyczyło to sytuacji, kiedy którekolwiek dziecko było chore bądź przebywało na kwarantannie, pozostałe także musiały pozostać w budynku POW,

gdyż bez opieki osoby dorosłej nie mogły przebywać na podwórku, znajdującym się w obrębie posesji. Ta zależność niestety ma także swoje odzwierciedlenie przy zachowanym limicie dzieci i osób sprawujących nad nimi opiekę.

Dyrektor złożył oświadczenie dotyczące przeprowadzania naborów na stanowisko wychowawcy. Wskazał, iż dokłada „(...) wszelkich starań w celu zatrudnienia osób o kwalifikacjach pozwalających wypełniać należycie swoje obowiązki, ponieważ dobro wychowanków (...) jest (...) priorytetem”. W pierwszym półroczu 2021 r. odbyła się jedna rekrutacja, a od października „prowadzony jest ciągły nabór (...) w wyniku, którego zostały przyjęte 3 osoby”. Do nawiązania ponownej współpracy dyrektor próbował też pozyskać osoby spośród byłych pracowników. Łącznie zatrudniono 5 osób, z tego jednego wyłącznie na okres wakacyjny. Wśród trudności z pozyskaniem osób do pracy na stanowisko wychowawcy dyrektor wskazał m. in. wysokość proponowanego wynagrodzenia, niespełnianie wymogów formalnych, brak zainteresowania ofertą z uwagi na charakter pracy.

(dowód: akta kontroli str. 162, 166, 168-169, 175-176, 182-183, 189-260, 307)

Ad. 2

Wyżywienie i dostęp przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów.

Zgodnie ze złożonym oświadczeniem dyrektora, dzieci mają zapewnione pięć posiłków, tj. śniadanie, drugie śniadanie, obiad, podwieczorek i kolację oraz dostęp do żywności „(...) kiedy tylko zgłaszają taką chęć”. Śniadania i kolacje są przygotowywane przez dzieci pod nadzorem wychowawcy, natomiast obiady przygotowują kucharki w mieszczącej się na terenie CAPOW kuchni. Za zakup żywności odpowiada kierowca – magazynier po wcześniejszych ustaleniach z dyrektorem, kucharką i wychowawcami. Wychowawca pełniący dyżur sporządza codziennie listę potrzebnych produktów z uwzględnieniem propozycji dzieci. Dyrektor wskazał: „Najczęściej (...) podopieczni zgłaszają chęć spożywania żywności gotowej – zapiekanek, pizzy, zupek chińskich, hamburgerów itp.”. Taka żywność również jest kupowana. Dyrektor dodał: „Chcemy jednak, aby nasi wychowankowie odżywiali się zgodnie z zasadą zdrowego żywienia, a ww. żywność była uzupełnieniem posiłków, nie natomiast przyjętą normą żywieniową”. Podczas kontroli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kłodzku, zwanego dalej „PPIS”, przeprowadzonej w dniu 11 października 2021 r. w zakresie „stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń zakładu oraz przestrzegania wymagań w zakresie przestrzegania przepisów

w czasie trwania pandemii” ocenie został poddany również jadłospis dekadowy z okresu 01.10.2021 r. – 10.10.2021 r. PPIS wskazał, iż spełnia on wymogi określone przepisami prawa. Podał także jakie rodzaje produktów należy uwzględnić w planowanym jadłospisie. W podsumowaniu znajdują się zalecenia w odniesieniu do zasad prawidłowego żywienia – zwrócono uwagę, by m. in. unikać spożywania produktów przetworzonych, ograniczać cukry, słodczyce i napoje słodzone oraz wskazano produkty pożądane. Po zapoznaniu z wynikiem oceny jadłospisu oraz oświadczeniem dyrektora stwierdza się, że dodatkowe produkty dostarczane dzieciom zgodnie z ich wolą, bywają niezgodne z zasadami wskazanymi przez PPIS.

Podczas rozmów z dziećmi i wychowawcami dotyczącymi wyżywienia i dostępu do niego przez całą dobę pozyskano następujące informacje:

- Przy organizacji śniadań pomaga drugi wychowawca lub kucharka.
- Jedzenie i żywność są dostępne przez całą dobę, przy czym niespójny jest tok postępowania po kolacji, tzn. jedni wychowawcy pozwalają się tylko napić, inni pozwalają na dodatkowe posiłki do godziny 20. Jedna z wypowiedzi: *„zależnie od wychowawcy można sobie przygotować coś dodatkowego (poza pięcioma posiłkami) do jedzenia, np. to co zostanie z obiadu, po kolacji można dojadać do godziny 20”*. Inny rozmówca powiedział: *„Jedzenia jest wystarczająco”*. Dzieci rozumieją, że ze względów zdrowotnych jedzenie w porze nocnej jest niewskazane.
- Wychowawcy wskazywali, że obiady są bardzo dobre, *„niestety dzieci nie jadają, wolą słodczyce”*.
- Wśród produktów dostępnych na śniadanie i kolację zarówno dzieci jak i dorośli wymieniali m. in. warzywa, nabiał, mięso. Wszyscy rozmówcy potwierdzili przygotowywanie posiłków z produktów wcześniej zamówionych (na podstawie sporządzonej przez wychowawcę listy według preferencji zgłaszanych przez dzieci) i dostarczonych przez kuchnię. Obiady gotują kucharki i w specjalnych naczyniach są dostarczane do kuchni w POW. Między daniami obiadowymi zachowywana jest około godzinna przerwa, dzieci nakładają sobie posiłki samodzielnie. Odnotowano wypowiedzi nt jedzenia: *„jest wystarczająco”, „są dokładki”, „na urodziny zawsze jest tort”, „wszystkiego jest wystarczająco, jedzenie lepsze niż w MOS”, „przy niektórych wychowawcach nie można podjadać”*.

W związku z powyższym zarzuty odnośnie niewystarczającej ilości jedzenia nie znalazły potwierdzenia, natomiast uregulowania i spójnego stanowiska wymaga kwestia dostępu do żywności w godzinach wieczornych, po kolacji.

(dowód: akta kontroli str. 63-64, 109, 141-145, 162-163, 166, 185, 295-306)

Ad. 3

Wyposażenie w odzież, obuwie oraz środki higieny osobistej.

Dzieci potwierdziły zaopatrzenie w podręczniki i przybory szkolne, pomoce do nauki i zabawki oraz odzież i artykuły higieniczne. Jedno zgłoszenie dotyczyło otrzymywania środków higienicznych raz w miesiącu, „czasem brakuje, trzeba pożyczać od innych”. Przedłożono zeszyt, w którym wychowawcy wpisują zapotrzebowanie na artykuły higieniczne i chemiczne, a dzieci własnoręcznym podpisem poświadczają odebrane środki. Zakup ubrań i obuwia odbywa się w ramach przeznaczonych na ten cel środków z budżetu Placówki. Starsi wychowankowie zakupów dokonują samodzielnie, korzystają w tym celu także ze zgromadzonych środków, np. z otrzymywanych rent. Wskazywano też, że można otrzymać odzież pochodzącą z darowizn (przechowywaną w wydzielonym pomieszczeniu). W ramach wypłacanego kieszonkowego, dzieci mogą także dokonywać drobnych zakupów lub dokładać je do zakupu droższych rzeczy. W rozmowie potwierdziły otrzymywanie kieszonkowego. Wypłacane było w kwocie zgodnej z § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia, poza listopadem 2021 r., gdy zostało ono zwiększone ponad określony w rozporządzeniu górny limit, co stanowi uchybienie. Potwierdzają to sporządzone listy. Rozmówcy przekazali (dzieci, dorośli), że zwykle pod koniec roku kalendarzowego kieszonkowe jest zdecydowanie wyższe niż w pozostałych miesiącach. Zgodnie z oświadczeniem dyrektora, wysokość kieszonkowego jest zwiększana i stanowi nagrodę za określone osiągnięcia. Podwyższenie kieszonkowego jest możliwe, jednak należy przestrzegać określonej w ustawie wysokości.

W obszarze zaopatrzenia w odzież i środki czystości, na podstawie uzyskanych informacji, nie stwierdzono nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 65, 109, 163, 169, 180, 185, 187-188, 273-287)

Ad. 4

Uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych, rekreacyjno – sportowych, w tym możliwość rozwoju uzdolnień, zainteresowań oraz zabawy i wypoczynku.

Wychowankowie deklarowali, iż istnieje możliwość korzystania z dodatkowych zajęć rekreacyjnych poza Placówką. Trzeba to zgłosić dyrektorowi za pośrednictwem wychowawcy. Nie bardzo umiały powiedzieć w jakich zajęciach chciałyby uczestniczyć. Potwierdziły, iż niektórzy biorą udział w zajęciach organizowanych w placówce wsparcia dziennego w Centrum Aktywności Lokalnej (CAL), pozytywnie się o nich wypowiadały. Nie potrafiły jednak wskazać kryteriów decydujących o tym, kto może w tych zajęciach uczestniczyć (jest tylko 5 miejsc). Na terenie CAL brały też udział w projekcie „Jerusalema” - taniec, który opanował świat oraz w konkursie malarskim „Woda i natura”. Dwóch wychowanków uczęszczało do świetlicy kuratorskiej, gdzie również brali udział w zajęciach socjoterapeutycznych, a jeden uczęszczał na zajęcia z piłki nożnej (inny wychowanek w ramach nauki w szkole sportowej realizował dodatkowe treningi). W rozmowie dzieci zaakcentowały posiadanie czasu do własnej dyspozycji, możliwość uczestnictwa w wycieczkach organizowanych przez POW lub w przedstawieniach teatralnych na terenie POW. Przyznali, iż nie zawsze chcą brać w nich udział, z uwagi m. in. na powtarzalność miejsc i małą atrakcyjność. Z wypowiedzi wychowawców wynika, że przed epidemią COVID-19 było organizowanych więcej wycieczek i wyjazdów. Niemniej, najchętniej uczestniczą w nich dzieci młodsze. Jedenaścioro dzieci z POW miało zorganizowany podczas wakacji, w okresie od 10 lipca do 20 sierpnia 2021 r. kilkutygodniowy wypoczynek poza Placówką, nad morzem w Dąbkach. W 2021 r. wychowankowie wzięli także udział w konkursie plastycznym przeprowadzonym przez podmiot zewnętrzny. Niestety po jego rozstrzygnięciu poróżnili się o otrzymane nagrody, „*uważali, że powinni wygrać*”. Wskazali na trudności lub niemożność spędzania czasu na terenie przynależącym do Placówki (m. in. wypowiedź „*nie wypuszczają nas, bo dzieci niszczą kwiaty*”) oraz kontaktowania się z dziećmi z sąsiedniej POW nr 1. Dyrektor wskazał, „*iz podopieczni mogą się ze sobą kontaktować, np. w drodze do szkół, na terenie szkoły, również na terenie Placówki, podczas wypoczynków letnich i zimowych z wyłączeniem okresów kwarantanny i izolacji*”. Oświadczył także, że dzieci mogą wychodzić na dwór pod opieką wychowawcy, gdyż „*starsi szukają okazji do palenia papierosów, niszczą mienie, np. kwiaty, zjeżdżają saniami do basenu przeciwpożarowego, stąd wymagają nadzoru*”. Ponadto „*jest do dyspozycji boisko, chodzą na stadion*”. Dzieci są „*zniechęcone do aktywności*”, propozycja uczestnictwa w przedstawieniu teatralnym bądź jasełkach spotyka się jednak z reakcją „*znowu*”.

Podopieczni sygnalizowali, iż w czasie wolnym w Placówce nie mogą słuchać muzyki „*by zająć sobie czas*”, ponieważ nie mają odpowiedniego sprzętu, na który zgłosili

zapotrzebowanie. Za zgodą dyrektora wychowankowie, którzy ukończyli 13 lat mogą samodzielnie wychodzić poza teren POW („do galerii, do miasta”), po uprzednim zgłoszeniu wychowawcy. Wśród pojawiających się powodów o ograniczaniu wyjść poza teren POW wskazano powroty w późniejszych niż ustalone godziny, spożywanie alkoholu. W trakcie kontroli pozyskano informację, że z uwagi na niebezpieczne zachowania dzieci, w tym palenie papierosów, ucieczki (po rynnie bądź piorunochronie) w oknach nie ma na stałe klamek, „wychowawca pobiera klamkę i wietrzy”.

Z powyższego wynika, że niewiele jest propozycji zajęć rekreacyjnych dla dzieci w Placówce, a o tych które są poza nią, dzieci nie mają wiedzy, stąd też nie potrafią określić w czym chciałyby uczestniczyć. Ostatnie dwa lata były szczególnie trudne w tym obszarze ze względu na pandemię. Zauważalna była bierność, brak zaangażowania i zniechęcenie wśród podopiecznych. Usytuowanie Placówki, w tym duży teren zielony wokół budynku z boiskiem, obiekt rekreacyjno – sportowy w sąsiedztwie dają wiele możliwości dla uatrakcyjnienia pobytu dzieci w ich czasie wolnym, co nie jest w pełni wykorzystane. Może to mieć przełożenie na ich coraz bardziej agresywne i niepożądane zachowania oraz stosowane wulgarne zwroty kierowane bezpośrednio do opiekunów, szczególnie w sytuacji, gdy się czegoś od nich wymaga, o czym wspomnieli w rozmowach pracownicy. W konsekwencji dodatkowo nakładane są na dzieci kolejne ograniczenia. Pożądane jest, aby w Placówkach tak organizować pracę wychowawców i dobierać takie metody wychowawcze, by odpowiadały one potrzebom dzieci i gwarantowały im bezpieczeństwo.

(dowód: akta kontroli str. 52-62, 65, 66, 110, 111, 164, 167, 168, 169, 179, 185, 187-188)

Ad. 5

Dostęp do zajęć specjalistycznych (m. in. terapeutycznych, rewalidacyjnych) i opieki zdrowotnej.

W trakcie czynności kontrolnych przedłożono arkusze badań i obserwacji pedagogicznych prowadzone przez pedagoga dla dziewięciorga dzieci (O. B., J. B., N. G., M. H., D. H., K. P., D. P., D. P., W. M.). Zgodnie z §17 ust. 4 pkt 4 rozporządzenia dla każdego dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej prowadzi się arkusz badań i obserwacji pedagogicznych. Wobec powyższego, brak ww. arkuszy dla pozostałych dzieci to nieprawidłowość. Dyrektor oświadczył, że pedagog obecnie, z uwagi na problemy kadrowe, pełni dyżury wychowawcze.

Dziewięcioro wychowanków brało udział w zajęciach specjalistycznych i dla nich prowadzone były karty udziału w tych zajęciach. Zapisy wskazują, że dzieci na terenie Placówki uczestniczyły w: rozmowach wspierająco – wychowawczych, zajęciach stymulujących rozwój emocjonalno – społeczny, wyrównawczych nadrabiających zaległości. Natomiast poza POW, uczestniczyły w projekcie zorganizowanym na terenie Centrum Aktywności Lokalnej (CAL) „Wsparcie na starcie”, dla osób przed usamodzielnieniem. Z przeprowadzonych rozmów wynika, że istnieje potrzeba, by zwiększyć w Placówce dostępność specjalistów pracujących z dziećmi, ale wychowankowie sygnalizowali także, że gdyby chcieli wsparcia np. psychologicznego, to otrzymają takie, gdy zgłoszą to pracownikowi. Na co dzień otrzymywali od wychowawców bieżącą pomoc w nauce, uczestniczyli także w zajęciach np. wyrównawczych, logopedycznych w szkole. Na dzień kontroli z pomocy psychologów – zgodnie z oświadczeniem dyrektora – dzieci korzystały w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Centrum Medycznym Salus, Szkole Podstawowej nr 6, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Kłodzku (badania specjalistyczne, orzeczenia), Centrum Neuropsychiatrii „Neuromed” we Wrocławiu (obecnie 1 wychowanek), w świetlicy kuratorskiej, gdzie także wsparcia udzielał specjalista od uzależnień (dwóch podopiecznych). Wychowankowie przebywający na co dzień w ośrodkach wychowawczych, socjoterapeutycznych, zakładzie poprawczym byli pod opieką pracujących tam specjalistów, w tym pedagogów i psychologów.

Podopieczni objęci byli podstawową opieką zdrowotną w Centrum Medycznym Salus w Kłodzku. W zależności od potrzeb, w roku 2021 r. dzieci korzystały z konsultacji u stomatologa, ortodonta, okulisty, dermatologa, ginekologa, endokrynologa, laryngologa, neurologa, urologa oraz psychiatry. Za kontakty z lekarzami, realizację recept i przyjmowanie leków odpowiadała zatrudniona w Centrum pielęgniarka i wychowawcy. W czasie czynności kontrolnych przeanalizowano zapisy zawarte w „Zeszycie wydawanych leków” poświadczające zaopatrzenie w leki i przyjmowanie ich. Odnotowywane były w nim: data, imię i nazwisko wychowanka, nazwa i dawka leku, podpisy dziecka i podającego. W budynku funkcjonował w przeszłości gabinet pielęgniarski z węzłem sanitarnym (dostęp do wody), jednak został on zlikwidowany. Obecnie jest w nim pokój, w którym dyrektor przyjmuje gości, wyposażony w stół, fotele i kanapę. W oświadczeniu nr 4 z dnia 21 grudnia 2021 r. dyrektor wskazał miejsce przechowywania leków, tj. „w pokoju aptecznym w zamkniętej szafie”, który znajduje się na ostatnim piętrze. Podczas wizji lokalnej w dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych stwierdzono, że do tzw. pokoju pielęgniarskiego dzieci nie mają bezpośredniego dostępu, jednak część leków znajdowała się poza szafą, tzn. była ułożona

luzem na stoliku – ławie. Pokój, w ocenie kontrolerów, nie był w żaden sposób przystosowany do tego, by mogła w nim pracować pielęgniarka i udzielać pomocy medycznej dzieciom, które by jej wymagały. Nie było w nim także dostępu do wody. Oprócz pojedynczych szafek, krzesła i ławy, jedynym sprzętem medycznym była waga lekarska. W związku z tym, że w Centrum zatrudniona jest pielęgniarka wskazane byłoby zorganizować dla tego stanowiska gabinet.

W sporządzonym zestawieniu tabelarycznym wskazano wychowanków hospitalizowanych w ciągu ostatnich dziesięciu miesięcy, w tym 1 w szpitalu psychiatrycznym. Na dzień kontroli z POW Nr 3 dwoje dzieci korzystało z konsultacji psychiatry. W sprawie leczenia sanatoryjnego 6 podopiecznych uzyskano stosowne wyjaśnienie. Wskazaniem do niego były częste infekcje, zwłaszcza górnych dróg oddechowych i powiązane z tym absencje szkolne. O skierowaniu na leczenie sanatoryjne lub psychiatryczne decydował lekarz. W rozmowach dzieci potwierdziły korzystanie z opieki zdrowotnej przy udziale wychowawcy lub pielęgniarki.

Wobec powyższego, opieka medyczna jest przez Placówkę zabezpieczona na właściwym poziomie, natomiast wsparcie specjalistyczne oferowane jest na terenie POW w niewystarczającym zakresie. Tym bardziej, że jedyny zatrudniony specjalista (pedagog) przejął obowiązki wychowawcy, wypełniając dyżury wychowawcze. W ten sposób zadania i zakres obowiązków przypisany dla pedagoga były realizowane w niewielkim stopniu.

(dowód: akta kontroli str. 52-62, 64-65, 158, 160, 162, 177-181)

Ad. 6

Utrzymywanie osobistych kontaktów z rodzicami, udzielane przepustki.

Według oświadczenia dyrektora, przepustki dla dzieci są wydawane za jego zgodą lub zgodą sądu (w sytuacjach niezakończonych postępowań opiekuńczych). Rodzice biologiczni mogą także odwiedzać dzieci, w obecnej sytuacji z zachowaniem reżimu sanitarnego. Pracownik socjalny na wniosek dyrektora przeprowadzał w mieszkaniach dzieci wizytacje w celu określenia panujących tam warunków. Odbywały się one jednak rzadko i nie zawsze Placówka dysponowała pełnymi informacjami odnośnie rodziny. Przeprowadzone w tym zakresie z wychowankami, którzy wykazali gotowość, rozmowy potwierdziły, iż istnieje możliwość podtrzymywania kontaktów osobistych i telefonicznych z członkami rodzin. Dzieci nie wnosiły zastrzeżeń co do częstotliwości urlopowań do domów

rodziny, udzielanych przepustek czy kontaktów telefonicznych. W przypadku, gdy nie posiadają swojego telefonu, na terenie budynku jest służbowy aparat, z którego bez przeszkód mogą korzystać, a zainteresowani rodzice dzwonić do nich.

Odnosząc się do przepustek dla dzieci umieszczonych w MOW, ustalono po rozmowie z jednym z wychowanków, że przyjeżdża z Ośrodka „*około raz w miesiącu*”, zazwyczaj do domu rodzinnego. Obecnie na przepustkę świąteczną przyjechał do POW. W trakcie rozmowy z nim pozyskano również informację, że nie ma swojego stałego miejsca w Placówce, a „*śpi tam, gdzie jest wolne łóżko*”. Taki sposób postępowania zaburza poczucie bezpieczeństwa i nie gwarantuje dziecku stabilnego środowiska wychowawczego i jest to nieprawidłowość. Przedstawiciele ośrodków, z którymi rozmawiano nie wnosili zastrzeżeń co do współpracy z POW, w tym w zakresie urlopowania dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 67-68, 164, 174, 184, 187-188, 308)

W sprawie pełnoletniej wychowanki D. M. dyrektor wyjaśnił, że przebywa ona na stałej przepustce u rodziny zaprzyjaźnionej, od momentu rozpoczęcia pandemii COVID-19. W POW przebywa zgodnie z art. 37 ust. 2 ustawy. Przedłożono kopię zaświadczenia z 25 listopada 2021 r. o kontynuacji nauki, wychowanka D. M. równocześnie pracuje. Korzysta z pomocy Placówki w zakresie wyposażenia w odzież, artykuły higieniczne oraz zaopatrzenia w leki. W 2020 r. przez 2 tygodnie, podczas przepustki, przebywała u matki w Niemczech. Pomimo, że wychowanka ma prawo pozostać w POW do 25 roku życia, pod warunkiem, że kontynuuje naukę i wyrazi na to zgodę dyrektor (co zostało spełnione), to wskazane jest rozważyć zasadność jej pobytu w Placówce, bowiem przebywa w niej sporadycznie.

(dowód: akta kontroli str. 63, 99, 139, 169)

W związku z powyższym, po rozmowach z dziećmi i na podstawie udostępnionej dokumentacji, nie stwierdzono w POW Nr 3 sytuacji, która potwierdzałaby działania Placówki utrudniające kontakty z rodzinami i osobami bliskimi. Dzieci w rozmowach nie sygnalizowały także problemu z „pozbywaniem” się ich z Placówki (np. poprzez przymusowe urlopowanie, wyjazd do sanatorium, itp.).

Ad. 7

Dostęp do kształcenia i nauka zdalna.

Dyrektor oświadczył, że wszystkie dzieci realizują obowiązek szkolny. Starsi wychowankowie wybrali szkoły ponadpodstawowe zgodnie ze swoimi preferencjami, jedna

osoba z nich równocześnie pracuje. W czasie nauki zdalnej dzieci korzystały z laptopów, a także, zależnie od używanej aplikacji, z połączeń z telefonów komórkowych. W ramach Projektu Unijnego „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”, na potrzeby wychowanków z placówek obsługiwanych przez CAPOW, zgodnie z oświadczeniem dyrektora, pozyskano 13 laptopów, dla wychowanków POW 3 przekazano 7 z nich. Dyrektor oświadczył: *„Koszt eksploatacji urządzeń stacjonarnych ponosiła oczywiście placówka, natomiast telefonu własnego wychowanek. Tego typu rozwiązanie w naszej ocenie było zasadne zwłaszcza, iż wychowankowie korzystali z Internetu nie tylko dla potrzeb szkolnych, ale głównie do gier”*. W sierpniu 2021 r. zakończono w CAPOW przebudowę sieci internetowej, tym samym umożliwiono podopiecznym sprawne korzystanie z Internetu i realizowanie nauki zdalnej.

Dzieci w rozmowie potwierdziły, że telefony doładowują we własnym zakresie. Mogą z nich korzystać przez całą dobę, za wyjątkiem czasu przeznaczonego na naukę szkolną, wykonanie dyżurów oraz snu. Wówczas pozostawiają telefony w ustalonym miejscu w kuchni. Zdarzają się sytuacje krótkotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z telefonu, w ramach nałożonej kary np. za niewłaściwe zachowanie, czego wychowankowie mają świadomość. Nie potwierdzono więc informacji odnośnie bezpodstawnego zabierania telefonów. Dzieci wiedzą, że powyższe regulacje obowiązują w POW i się z nich wywiązują. Nie zgłaszały w tym zakresie uwag. *(dowód: akta kontroli str. 65-66, 109, 163-164)*

W kwestii warunków zorganizowanych dla dzieci przebywających na kwarantannie lub w izolacji stwierdzono, że w ramach projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” Placówka pozyskała wyposażenie miejsca kwarantanny/izolacji. Będzie ono dostępne do właściwej dyspozycji z chwilą uruchomienia POW 4 i przeniesienia miejsca kwarantanny/izolacji do POW 3. W trakcie kontroli, punkt kwarantanny/izolacji, w związku z COVID-19 zorganizowano w wyznaczonym pokoju znajdującym się na drugim piętrze budynku („nad POW 3”). Pokój jest bardzo mały, wyposażony w dwa łóżka, witrynę z pojedynczymi książkami i grammi planszowymi oraz niski kawowy stolik. Pokój nie był właściwie dostosowany dla potrzeb dzieci przebywających w izolacji bądź kwarantannie. Wyposażenie wymuszało praktycznie ciągłe leżenie dziecka na łóżku, nie było warunków do nauki i spożywania posiłków. Dzieci mogły korzystać w nim z komputera przenośnego oraz telefonu komórkowego. Jedna z osób wskazała, że *„mają (...) gry i zabawki, najchętniej wybierają telefon”*. W sąsiadującym z pokojem pomieszczeniu znajduje się łazienka. Zgodnie z oświadczeniem nr 23 dyrektora z dnia 21 grudnia 2021 r.,

dzieci z podejrzeniem zachorowania mają wykonywane testy i poddawane są izolacji bądź kwarantannie. Nad osobą odizolowaną opiekę sprawują dyrektor, dyżurujący wychowawca, pielęgniarka oraz pracownik socjalny. *(dowód: akta kontroli str. 67, 110, 164, 166-168)*

Wskazane jest w trybie pilnym uruchomić miejsce izolacji/kwarantanny z wykorzystaniem pozyskanego w ramach projektu sprzętu wraz z udogodnieniami dla dzieci w różnym wieku.

Poniżej przedstawiono sytuację wychowanków wskazanych imiennie wobec których, w ocenie osoby zgłaszającej, podejmowano krzywdzące działania w trakcie ich pobytu w Placówce oraz po jej opuszczeniu, np. w zakresie dokonywanych wypłat środków pieniężnych zgromadzonych na ich kontaktach podczas pobytu w POW.

1. Wychowanek W. M. został umieszczony w Placówce w trybie interwencyjnym na mocy postanowienia sądu z dnia 12 maja 2020 r. oraz skierowania nr 24/ZRPZ/POW/2020 z dnia 14 maja 2020 r. W aktach osobowych dziecka znajdowała się m. in. dokumentacja z informacją o prowadzonej pracy z jego rodziną i jej rezultatach, prośby pełnoletniej siostry o przepustki dla chłopca w dni wolne od nauki szkolnej oraz dokumentacja dotycząca stanu zdrowia, notatka służbowa pedagoga z przeprowadzonej rozmowy z wychowankiem. Chłopiec po przyjęciu do Placówki przebywał na kwarantannie w wydzielonym pokoju (innym niż wyżej opisany, obecnie pomieszczenie przynależące do POW 4 na parterze), zorganizowanym wg Zarządzenia nr 3 Dyrektora CAPOW z dnia 13 marca 2020 r. Zgodnie z § 3 przywołanego dokumentu „W przypadku przyjęcia wychowanka z interwencji (...) podopiecznemu zapewnia się izolatorium i monitoruje jego stan zdrowia (...) zapewnia dostęp do urządzeń sanitarnych (...)” oraz wyżywienie i „(...) w razie konieczności leki”. Wychowanek potwierdził, iż pokój był zamykany na klucz. Gdy czegoś potrzebował to poprzez pukanie do drzwi dawał o tym znać. Takie informacje przekazał również dyrektor, rozszerzając wypowiedź o wskazanie, że „(...) pokój był zamknięty, klamka była w drzwiach (...), wychowawca był w pobliżu, dopytywał o potrzeby chłopca, sprawdzał jego samopoczucie i reagował na każdy sygnał dziecka”. Taki stan sprawy mogą poświadczyć zapisy dokonane w zeszycie obserwacji prowadzonym, zgodnie z ww. § 3, od momentu przyjęcia W. do POW. Dotyczą one nastroju chłopca, aktywności bądź jej braku, samopoczucia, zgłaszanych potrzeb, otrzymywanych posiłków i innych dostarczanych przedmiotów. W opinii kontrolujących nieuzasadnione było zamykanie dziecka na klucz, nawet w sytuacji, gdy pod drzwiami przebywał którykolwiek

z opiekunów. Takie praktyki są niedopuszczalne. Chłopiec powiedział, że w czasie kwarantanny (14 – 29 maja 2020 r.) czytał i rysował, nie miał wówczas przy sobie telefonu. W zeszycie obserwacji widnieją informacje o kierowanych przez wychowanka pytań w sprawie dostarczenia telefonu do POW przez ojca oraz miejsca, gdzie znajduje się odzież, w której miał zapisany numer telefonu siostry. Otrzymywał informację wskazującą dyrektora jako osobę, która może udzielić odpowiedzi nt. poruszonych kwestii. W przywołanym dokumencie nie ma wzmianki o otrzymaniu informacji zwrotnej w tym zakresie. W czasie kwarantanny „(...) w maju 2020 r. w całym kraju obowiązywało nauczanie zdalne (...) wychowankowi przesyłano zadania w trybie zdalnym do wykonania w placówce i odsyłano – chłopiec korzystał z komputera w pokoju wychowawców. Dzięki wsparciu Dyrektora szkoły, asystenta rodziny małoletni otrzymał promocję do klasy programowo wyższej” – oświadczył dyrektor. Pod datą 29 maja 2020 r. w zeszycie obserwacji, zwanym dalej „zeszytem”, widnieją zapisy świadczące o zakończeniu kwarantanny i otrzymaniu telefonu. Dalej, tj. dnia 31 maja 2020 r. zawarto zapis odnoszący się do nauki szkolnej „(...) przypomnienie chłopcu, że od poniedziałku będzie musiał zacząć nadrabiać lekcje (...)”. W kolejnym tygodniu odnotowano fakt otrzymania od nauczyciela wiadomości tekstowej z zadaniami do wykonania oraz sprawdzianu z jednego z przedmiotów. Wynika z tego, że naukę w trybie zdalnym chłopiec realizował dopiero po zakończeniu kwarantanny, a nie w jej trakcie. Wobec powyższego niespójne są informacje na temat jego nauki w tym okresie. Wspominając okres kwarantanny powiedział, że „było bardzo fajnie, można się skupić, coś robić”. Nie podnosił kwestii dotyczących pozbawienia go kontaktu z członkami rodziny (w zeszycie obserwacji odnotowano jednorazową rozmowę z ojcem). Obecnie utrzymuje kontakt z siostrą, do której jest urlopowany za każdym razem, jeśli ona ma czas. Jest wyposażony w podręczniki i przybory szkolne, a w czasie nauki zdalnej ma do dyspozycji laptop. Doładowanie połączeń telefonicznych pokrywa z kieszonkowego bądź prosi o to kogoś z rodziny. Objęty jest podstawową opieką zdrowotną i leczeniem specjalistycznym. Nie wnosił zastrzeżeń do pobytu w Placówce. Oznajmił ponadto, iż czasem ma zajęcia indywidualne z pedagogiem. Jeśli zgłasza potrzebę rozmowy z psychologiem to stwarza mu się taką możliwość. W zeszycie w dniu 1 czerwca 2020 r. zamieszczono notatkę wychowawcy dotyczącą przekazania chłopcu informacji o możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej oraz uzyskiwania pomocy w POW w trudnych dla niego sytuacjach. W dokumentacji chłopca znajdowało się też pismo datowane na 23 listopada 2020 r., z którego wynikało, iż miał on zapewnioną terapię psychologiczną, jednak odmówił

stanowczo uczestnictwa w niej. O zorganizowaniu takiego spotkania i sprzeciwie chłopca mówiła również jedna z osób zatrudnionych w Placówce. Dodała: „*gdyby tylko chciał to miałby udzieloną taką pomoc*”. Przywołany powyżej wychowawca oświadczył, że dużo rozmawiał z W. M., ponieważ na początku wychowanek miał kłopoty w adaptacji, „*obecnie funkcjonuje lepiej*”. Ma różne zainteresowania, ale nie uczęszcza na żadne zajęcia.

W czasie kontroli dyrektor przedłożył protokół kontroli doraźnej przeprowadzonej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku, zwane dalej „PCPR”, w dniu 9 czerwca 2020 r. Kontrola ta zainicjowana została niepokojącymi informacjami dotyczącymi funkcjonowania chłopca na początku czerwca 2020 r. (po zakończeniu kwarantanny). Jednym z elementów postępowania kontrolnego była rozmowa psychologa z nim. W wyniku podjętych działań nie stwierdzono wówczas nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 111, 116-138, 140, 146-149, 167, 170-172)

Usamodzielnieni wychowankowie

2. D. J. – umieszczona w Placówce od 10 kwietnia 2018 r. Przebywała na długotrwałej ucieczce od 17 kwietnia 2019 r., pełnoletniość uzyskała 3 czerwca 2020 r. Z dniem 1 września 2020 r. została skreślona z listy wychowanków. Przedstawiono wydruki z programu księgowego wskazujące przeprowadzone operacje tj. wpływ środków pochodzących z „500+” oraz ich wypłatę. Przedłożono wyciąg z rachunku bankowego potwierdzającego dokonanie przelewu w dniu 4 sierpnia 2020 r. na wskazany pisemnie przez wychowankę rachunek, opatrzony opisem „zwrot świadczenia 500+” i „prowadzony na rzecz” ww. Obecnie wychowanka mieszka w domu rodzinnym, pracuje dorywczo za granicą.
3. F. M. – pełnoletniość uzyskała w marcu 2019 r., a z Placówki odeszła 25 czerwca 2019 r. Wyżej wymienionej dodatek wychowawczy 500+ nie przysługiwał, gdyż wychowankowie placówek opiekuńczo – wychowawczych byli objęci nim od lipca 2019 r. Zatem zarzut o niewypłaceniu dodatku wychowawczego 500 + jest bezprzedmiotowy. Jediną należną kwotą było 10 zł z ramienia niewypłaconego kieszonkowego (gdyż przebywała na ucieczce), którego odbiór wychowanka potwierdziła własnoręcznym podpisem. Należy zaznaczyć, iż od czerwca 2018 r. minimalna kwota kieszonkowego była nieco wyższa i wynosiła 10,52 zł. Z powodu ucieczek wychowanki, były trudności w prawidłowym przeprowadzeniu jej procesu usamodzielnienia, w tym w wyznaczeniu opiekuna usamodzielnienia i opracowaniu indywidualnego programu usamodzielnienia.

4. P. B. – przebywał w Placówce od 7 kwietnia 2014 r., pełnoletniość osiągnął 7 kwietnia 2020 r. Od 25 lutego 2020 r. przebywał na ucieczce (a w okresach wcześniejszych na 15 krótkotrwałych, przywożony zwykle przez Policję). Według złożonego oświadczenia dyrektora został skreślony z listy wychowanków w dniu 1 września 2020 r., tj. kilka miesięcy po osiągnięciu pełnoletniości. Od momentu ostatniej ucieczki do dnia kontroli nie zlokalizowano chłopca. Przedłożono wydruk z programu księgowego poświadczający wysokość zgromadzonych środków. Nie zostały one wypłacone, ponieważ wychowanek do dzisiaj nie zgłosił się po nie, a także nie złożył stosownego wniosku o ich wypłatę. Wciąż trwają jego poszukiwania. W związku z jego ucieczką nie sporządzono dla niego indywidualnego programu usamodzielnienia oraz nie został wyznaczony opiekun usamodzielnienia.
5. J. K. – przebywała w Placówce Nr 1 od 11 lipca 2019 r., pełnoletniość osiągnęła 25 stycznia 2020 r., 17 listopada 2019 r. urodziła córkę J. D. Na wniosek wychowanki z dnia 17 grudnia 2019 r. pobyt w Placówce został jej i dziecku przedłużony, ostatecznie zostały skreślone z ewidencji POW Nr 1 w dniu 2 listopada 2020 r. po rozpatrzeniu jej wniosku, zakończeniu i uregulowaniu sprawy opiekuńczo – wychowawczej w sądzie. Z wypowiedzi pracownika socjalnego wynika, że przedłużający się pobyt matki i dziecka wyniknął ze złej interpretacji zapisów postanowienia sądowego i dopiero interwencja u sędziego spowodowała wykreślenie wychowanek. Partner wychowanki we wrześniu 2020 r. po odbyciu kary pozbawienia wolności, uznał dziecko i zobowiązał się otoczyć je i partnerkę opieką. Wychowanka nie podała miejsca swojego pobytu po opuszczeniu POW.
6. K. Ł. – przebywała w Placówce Nr 1 od 31 października 2018 r., pełnoletniość osiągnęła 7 kwietnia 2020 r., 3 lutego 2020 r. urodziła syna J.G., do 22 lutego 2020 r. przebywała w szpitalu, a po otrzymaniu przepustki, za zgodą sądu, wyszła za męża. K. Ł. została wykreślona z ewidencji POW Nr 1 w dniu 27 lutego 2020 r., zamieszkała wraz z mężem i dzieckiem. Wniosek do sądu w sprawie uregulowania sytuacji J.G. został sporządzony 24 lutego 2020 r. przez Placówkę i ojca dziecka. Sprawę opiekuńczą rozstrzygnięto 2 czerwca 2020 r. Natomiast Dyrektor zwrócił się do sądu o informację w sprawie J.G. w sierpniu 2020 r. i po otrzymaniu stosowanego postanowienia, dziecko zostało wykreślone z POW w dniu 1 października 2020 r. Przedłużający się pobyt dziecka w Placówce wyniknął podobnie, jak w przypadku ww. wychowanek, ze złej interpretacji zapisów postanowienia sądowego i dopiero rozmowa z sędzią doprowadziła do skreślenia dziecka z ewidencji.

W kwestii dodatku wychowawczego 500+, z przedłożonych dokumentów i wyjaśnień dyrektora oraz księgowej wynika, że „środki finansowe świadczenia 500+ przyjmowane są jako sumy depozytowe na odrębny rachunek bankowy. Natomiast analitykę prowadzi się w programie finansowo – księgowym odrębnie dla każdego dziecka. Wydatki realizowane są na podstawie rachunku wewnętrznego Placówki, w której przebywa wychowanek, podpisanego przez niego, potwierdzonego przez wychowawcę i zatwierdzonego przez dyrektora CAPOW lub faktur zewnętrznych, gotówkowych lub bezgotówkowych, opisanych pod względem merytorycznym i rachunkowym. Środki wydatkowane są na rozwój dziecka, specjalistyczne badania, edukację i kulturę oraz wypoczynek, które nie zapewnia placówka opiekuńczo – wychowawcza. Likwidacja depozytu finansowego następuje niezwłocznie na podstawie złożonego pisma/ wniosku o wypłatę po opuszczeniu Placówki, na podany przez niego numer konta bankowego lub gotówką.”

(dowód: akta kontroli str. 68, 99-108, 178, 182, 261-282, 309)

Wojewoda odrębnym pismem kierowanym do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku zwrócił się o wyjaśnienie dotyczące pomocy udzielanej ww. usamodzielnianym wychowankom.

Kwalifikacje pracowników

Dokonano oceny zgodności zatrudnienia pracowników Placówki z wymaganymi kwalifikacjami na podstawie przedłożonych dokumentów z akt osobowych oraz pisemnych oświadczeń i zaświadczeń, o których mowa w art. 98 ust. 3 pkt 1 - 4 ustawy. W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że do dnia rozpoczęcia kontroli zatrudnionych było 13 osób na stanowisku wychowawca, opiekun dziecięcy, pedagog, pracownik socjalny i pielęgniarka. W przypadku wychowawców Z.W.– K. i K.M. stwierdzono, że nie posiadają kwalifikacji do pracy z dziećmi zgodnych z ustawą. Posiadane przez nie wykształcenie wyższe nie uprawnia do zatrudnienia na tym stanowisku i nie zostało uzupełnione studiami podyplomowymi

w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie lub resocjalizacji. Pozostałe zatrudnione osoby, w tym na stanowiskach do pracy z dziećmi miały kwalifikacje zgodne z art. 98 ust. 1 ustawy. Wszyscy zatrudnieni złożyli wymagane oświadczenia i zaświadczenia, o których mowa w art. 98 ust. 3 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 150-156)

W trakcie prowadzonej kontroli ponadto uzyskano inne jeszcze informacje odnośnie funkcjonowania w niej dzieci. Wychowankowie, z którymi rozmawiano, znali zasady

obowiązujące w Placówce, sposoby nagradzania i konsekwencje za ich nieprzestrzeganie. Nie potwierdzili informacji, by jakaś osoba w Placówce pełniła funkcję Rzecznika Praw Dziecka. Takie stanowisko przedstawił też dyrektor oraz wychowawcy. Generalnie dzieci nie były zorientowane o istnieniu takiej osoby jak Rzecznik Praw Dziecka i jego roli, nie wiedziały do kogo ewentualnie mogłyby zgłosić się, gdyby łamane były ich prawa. Na terenie budynku także nie było nigdzie takiej informacji. Należy niezwłocznie zapoznać dzieci z działalnością Rzecznika Praw Dziecka i umieścić w widocznym miejscu informacje na jego temat oraz telefon kontaktowy. (dowód: akta kontroli str. 67, 182)

Dyrektor wskazał, iż placówki opiekuńczo – wychowawcze są beneficjentami działań realizowanych przez organizację pozarządową, t.j. „Fundację Razem Możemy Więcej przy Domu Dziecka w Kłodzku”. Zgodnie z informacją pozyskaną również od dyrektora nie jest ona z placówkami powiązana, jedynie na budynku przy wejściu głównym Placówki widnieje tablica informacyjna z logo Fundacji. Z danych pozyskanych z Krajowego Rejestru Sądowego wynika jednak, że ma ona także swoją siedzibę przy ul. Korczaka 1, czyli w POW Nr 3 i jednocześnie siedzibie CAPOW. Dodatkowo strona Fundacji www.razemmozemywiecej.org.pl bezpośrednio powołuje się na Dom Dziecka, CAPOW i wskazuje ich adres oraz informuje: „*Mimo, że Fundacja działa przy Domu Dziecka - jest otwarta na potrzeby całego Kłodzka, miasta, gminy i powiatu kłodzkiego*”. Dyrektor przekazał informację, iż Fundacja zbierała środki na zorganizowanie placu zabaw dla wychowanków placówek przy ul. Korczaka. Zgromadzona do tej pory kwota była jednak zbyt niska, by wykonać potrzebne prace i zamontować urządzenia rekreacyjne. Zbiórka nadal trwa, a także nie uzyskano jeszcze stosownego pozwolenia. Dzieci w rozmowach nie podnosiły wątku Fundacji, nie miały o niej wiedzy, jak również nie orientowały się, że funkcjonująca w ramach CAL placówka wsparcia dziennego jest przez nią prowadzona.

(dowód: akta kontroli str. 179)

Rozmowy z pracownikami potwierdziły trudną sytuację w Placówce. Wśród problemów z którymi boryka się kadra zgłaszano: przeciążenie obowiązkami (z tego powodu „*trudno organizować wyjścia*”), niewystarczającą ilość czasu na pracę wychowawczą, brak czasu na uzupełnianie wymaganej dokumentacji, informowanie o dyżurach wychowawczych na nadchodzący tydzień w ostatniej chwili. Zaznaczono równocześnie, że przy ich ustalaniu brane są pod uwagę w miarę możliwości indywidualne preferencje pracowników. Analiza grafików wykazała też, że regularnie tylko dyżury nocne pełni jedna osoba. Dyrektor złożył oświadczenie, iż żaden wychowawca nie zgłaszał

zastrzeżeń co do tego faktu i wyjaśnił, że układa grafiki na bieżąco, wielokrotnie w ostatniej chwili, biorąc pod uwagę dostępność pracowników i ich absencje. Wskazał, że tygodniowe grafiki są „*podawane przeważnie z tygodniowym wyprzedzeniem do wiadomości*”, co nie miało potwierdzenia w opiniach pracowników i było sprzeczne z podawanymi przez nich i przez dyrektora informacjami. Braki kadrowe rzutowały także na wzajemne relacje między pracownikami. Rozmówcy zwrócili uwagę na znikomą komunikację pomiędzy sobą, wynikającą z różnych godzin pracy, ale przede wszystkim z powodu braku wspólnych spotkań, dających możliwość omówienia kwestii organizacyjnych i innych bieżących problemów. Komunikacja jest szczególnie istotna, w sytuacji zatrudnienia nowych osób, których nie ma szansy poznać, dopóki nie pełni się z nimi wspólnych dyżurów. W konsekwencji dochodzi do sytuacji, w których sprawy albo nie są wyjaśniane na bieżąco albo dzieje się to za pośrednictwem osób trzecich, w tym też kierownictwa. Dyrektor natomiast odnosząc się do tej kwestii wskazał, iż podczas zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka pracownicy mają możliwość spotkania się i rozmowy, a pozostałe sprawy są „*na bieżąco z nim omawiane*”. Zdaniem jednego z rozmówców ww. zespoły nie są wystarczającą okolicznością do omówienia bieżących spraw i problemów organizacyjnych.

Jako dużą niedogodność wskazano brak wydzielonego miejsca dla wychowawców, w którym mogliby zostawić swoje rzeczy osobiste. Pracownicy korzystają z dostępnych szafek, np. w aneksie kuchennym, na korytarzu bądź noszą je ze sobą. W aneksie kuchennym, w zamkniętej szafce gromadzona jest także część dokumentacji indywidualnej prowadzonej dla każdego dziecka, laptopy po zakończonej nauce i telefony wychowanków o wyznaczonych porach. Pomieszczenie to pełni zbyt wiele funkcji, a poza czasem przygotowywania posiłków dostęp do niego jest ograniczony. „*Kuchnia zamykana, gdy pani gdzieś wychodzi*” – zrelacjonowała jedna z osób.

Zważając na fakt, że w budynku są pomieszczenia niewykorzystane lub zagospodarowane w znikomym zakresie, wskazane jest powziąć takie zmiany organizacyjne, które pozwolą, by kuchnia pełniła swą rolę, a dokumenty i rzeczy tego wymagające, w tym osobiste pracowników, były odpowiednio zabezpieczone.

(dowód: akta kontroli str. 168-169, 182-183)

Odnosząc się kwestii dostępu do danych osobowych dzieci, „*dostęp do nich mają upoważnione osoby oraz opiekunowie prawni na pisemny wniosek*” – oświadczył dyrektor.

(dowód: akta kontroli str. 70-89, 110)

Podczas kontroli stwierdzono ponadto, że na przedłożonych dokumentach wytworzonych po 20 stycznia 2021 r. nadal na papierze firmowym widnieją dane Domu Dziecka im. Stefana Starzyńskiego, co jest niezgodne z obowiązującymi decyzjami Wojewody Dolnośląskiego. Wskazane jest, aby dokumenty były właściwie oznaczane.

Podsumowując, na niewłaściwą organizację CAPOW i stwierdzone nieprawidłowości w bardzo dużym stopniu wpłynęły braki kadrowe. W ich konsekwencji standard jakości usług wypełnianych przez Placówkę został znacznie zaniżony, a opiekę i wychowanie powierzono wielokrotnie osobom bez kwalifikacji lub bez zachowania wymogu liczby dzieci pozostających pod opieką 1 osoby, narażając wychowanków na niebezpieczeństwo. Przełożyło się to także na problemy w organizacji czasu wolnego, zajęć rekreacyjnych czy specjalistycznych oferowanych przez Placówkę, które bezpośrednio odbiły się na zachowaniu dzieci i postępującej apatii, demoralizacji i agresji.

Dodatkowo nie ma wypracowanej komunikacji pomiędzy kadrą, jak również z kierownictwem, pomimo że pracownicy sygnalizowali takie problemy. To wpłynęło na brak spójnych postaw wychowawczych. Wszystkie powyższe niedogodności spowodowały, że proces opiekuńczo – wychowawczy jest mało efektywny, pracownicy nadmiernie zaangażowani i obciążeni obowiązkami nie są w stanie prawidłowo i zgodnie z wyznaczonymi standardami wykonywać swoje obowiązki.

Zainteresowania wymaga również dostosowanie nieużytkowanych pomieszczeń na poszczególnych piętrach na potrzeby wychowanków i pracowników.

W wyniku przeprowadzonej kontroli w trybie uproszczonym w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Nr 3 w Kłodzku stwierdzono nieprawidłowości:

1. W czasie zajęć opiekuńczych i wychowawczych pod opieką 1 wychowawcy przebywało więcej niż 14 dzieci.
2. Procesem wychowawczym kieruje osoba nieuprawniona.
3. Jeden wychowawca kieruje procesem wychowawczym więcej niż 5 dzieci.
4. Liczba osób pełniących opiekę w porze nocnej niezgodna z przepisami.
5. Opiekę sprawowały osoby nie posiadające odpowiednich kwalifikacji.
6. Niewystarczająca pomoc specjalistyczna oferowana na terenie Placówki.
7. Arkusz badań i obserwacji pedagogicznych nie był prowadzony dla każdego dziecka w Placówce.

8. Brak stałego miejsca dla wychowanków przebywających w MOS/MOW.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. W czasie zajęć opiekuńczych i wychowawczych pod opieką 1 wychowawcy pozostawiać nie więcej niż 14 dzieci.

Podstawa prawna: § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Termin realizacji: niezwłocznie.

2. Powierzać kierowanie procesem wychowawczym dziecka osobie uprawnionej.

Podstawa prawna: § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Termin realizacji: niezwłocznie.

3. Wychowawca może kierować procesem wychowawczym nie więcej 5 dzieci.

Podstawa prawna: § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Termin realizacji: niezwłocznie.

4. Liczbę osób pracujących z dziećmi sprawujących opiekę w godzinach nocnych ustalać na poziomie gwarantującym bezpieczeństwo każdego dziecka.

Podstawa prawna: § 11 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Termin realizacji: niezwłocznie.

5. Należy uregulować kwestię zatrudnienia osób bez odpowiednich kwalifikacji sprawujących opiekę nad dziećmi.

Podstawa prawna: art. 98 ustawy dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.).

Termin realizacji: niezwłocznie.

6. Należy zapewnić dzieciom pomoc specjalistyczną na terenie Placówki.

Podstawa prawna: art. 93 ust. 4 pkt 6 ustawy dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.).

Termin realizacji: niezwłocznie.

7. Dla każdego dziecka prowadzić arkusz badań i obserwacji pedagogicznych.
Podstawa prawna: § 17 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720).
Termin realizacji: niezwłocznie.
8. Zapewniać stałe miejsce wychowankom przebywającym w MOS/MOW.
Podstawa prawna: art. 4 pkt 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 821 ze zm).
Termin realizacji: niezwłocznie.

POUCZENIE

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 821 ze zm).

Proszę w terminie do dnia 31 marca 2022 roku powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Iwona Drelichowska-Stopa
.....
(kierownik jednostki kontrolującej)

E. M...
.....
(członek zespołu inspektorów)

Polka Kubie
.....
(członek zespołu inspektorów)

Do wiadomości:

1. Starosta Kłodzki, ul. Okrzei 1, 57-300 Kłodzko;
2. a/a.

